

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ “ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР”

**ФАКУЛТЕТ “МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ”
КАТЕДРА “АДМИНИСТРАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИ
НАУКИ”**

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р ИВАН ВЕЛИЧКОВ ИВАНОВ
преподавател в Европейски политехнически университет и ръководител на катедра
“Икономика, мениджмънт и администрация” – гр. Перник,
както и в качеството му на член от Научното жури съгласно Заповед на Ректора на
ВСУ “Ч. Храбър”

по дисертационния труд
на КИРМИЗИ ЕРЛАНОВНА РАКИМБАЕВА – докторант на самостоятелна
подготовка

на тема: „ИНОВАЦИОННИ ПОДХОДИ КЪМ УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ
УПРАВЛЕНИЕТО НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ АГРАРНОПРОМИШЛЕНИЯ
КОМПЛЕКС НА РЕПУБЛИКА КАЗАХСТАН (Западно – Казахстанска област)”

представен за придобиване на
образователна и научна степен „Доктор”
по Професионално направление 3.7. „Администрация и управление”
и Докторска програма “Организация и управление извън сферата на материалното
производство”

Научен ръководител: проф. д-р Павел Павлов

Варна, 2016 г.

Настоящата рецензия е съобразена с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Вътрешните правила за развитие на академичния състав във Варненския свободен университет “Черноризец Храбър”.

За изготвяне на рецензията са представени Дисертационния труд в обем от 174 страници, Автореферат от 42 страници и 3 публикации на докторанта по темата на дисертационното изследване. Представената документация е достатъчна по обем и съдържание. Веднага искам тук да подчертая, колко приятно и полезно е запознаването с една толкова сериозна и много качествена научна разработка, за да се изрази и задоволство в една рецензия за нейната актуалност, полезност и значимост.

I. АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА РАЗРАБОТВАНИЯ НАУЧЕН ПРОБЛЕМ

Дисертационният труд представен от докторанта К. Рахимбаева на тема *„ИНОВАЦИОННИ ПОДХОДИ КЪМ УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ УПРАВЛЕНИЕТО НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ АГРАРНОПРОМИШЛЕНИЯ КОМПЛЕКС НА РЕПУБЛИКА КАЗАХСТАН (Западно – Казахстанска област)”* е много сериозно изследване и анализ в една специфична, но с изключително значение социална област, към която се насочва и с перспектива научното познание. Този труд разкрива теоретико-методическите постановки за същността и състоянието на проблема в процеса на неговото реализиране и развитие. Именно това обуславя неговата актуалност и значимост, както и съотносимостта му сега към европейските и международните ценности и стандарти, към българския опит и традиции. Ще бъдат сухи и излишни повече суперлативи за избраната тема по толкова актуален и важен проблем.

Наистина много смелост, отговорност и професионален интерес са необходими сега, за да се захване един докторант с изследване, анализ и оценка на иновационните подходи към усъвършенстване управлението на предприятията от една област. Република Казахстан и конкретно Западно – казахстанска област се радват на много и добра плодородна земя, която трябва рационално да се стопанисва и използва от предприятията на агропромишления комплекс и съгласно Земления кодекс от 2003 год.

Изследване, анализ и оценка, конкретни препоръки за подобряване на този процес и дейност са безспорно необходими и сега правилно докторантът К. Рахимбаева е избрала за разработка този проблем. Основното съдържание на нейния дисертационен труд напълно съответства на формулираната тема. Тук специално трябва да се подчертае и компетентността на докторанта в научната област. Тя е навлязла дълбоко в проблемите, като сполучливо съчетава теоретичните знания с практическите положения и тяхното значение в дейността по управление на изследванията. Именно този професионален капацитет ѝ позволява да поеме отговорността да изследва, анализира и оценява избрания специфичен научен проблем.

Докторант К. Рахимбаева е положила успешно изискуемите се изпити от докторантския минимум и с работата си като докторант е постигнала изцяло целите на планираните мероприятия. С работата си в направление научно-изследователска дейност показва много добри умения за анализ и оценка, за формулиране и решаване на научните проблеми и задачи.

Структурата на дисертационния труд има „класически формат” – въведение, три глави, заключение, библиографска справка и 3 приложения. Общият обем е 174 страници. В удачно структурираната разработка с логическа последователност се изследват същностни методически и процедурни аспекти на проблема.

2. КРАТКА ФОРМАЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е представен като самостоятелно научно-приложно изследване:

Въведението убедително, аргументирано и точно въвежда в темата, показва необходимостта от нейната разработка с точна цел, задачи и подходи, с конкретната и аргументирана теза. Концептуалната рамка е много добре изготвена и оформена, заинтригуващо насочва към изложението в следващите глави.

Глава първа извежда теоретико-методическите основи на управлението на предприятията от аграрнопромишления комплекс. В три параграфи се изясняват най-напред използваният понятиен апарат, основите на управлението, методите и показателите в съвременното управление на предприятията и като цяло – механизмът за управление на тези предприятия. Специално внимание се отделя на класиците в управлението и докторант К. Рахимбаева ги съпоставя с мнението на икономисти и учени особено за същността на иновациите. Факторите са интересни, а изводите и обобщенията в края на Глава първа са точни и убедителни.

Глава втора е много интересна с фактологичната информация и най-вече с анализа на управлението на предприятията от Западно-казахстанска област. Внимание заслужава динамиката на Земления фонд в периода 1990 – 2015 г. – не малък период, но с много респектиращи цифри и факти. Именно след такъв анализ от автора се търсят “възможните” иновационно – инвестиционни подходи в управлението и се стига до неговата комплексна оценка в трети параграф. Изводите тук са три, но много съществени и точни.

Глава трета предлага иновативните възможности за усъвършенстване в управлението на предприятията и конкретно на приоритетните направления, за да се стигне до оформяне на иновационен модел на управление развитието на

предприятията стопанисващи мелиоративните земи. Последният параграф предлага конкретно усъвършенстване управлението на предприятията, а трите изводи и обобщения са интересни и важни.

Заклучението е естествен завършек на дисертационния труд. В него се потвърждава реализирането на поставената цел и задачи. Формулирани са основните 8 изводи от проведеното изследване и произтичащите от тях препоръки, които могат да бъдат използвани с оформения модел.

Приложената справка за приносите в дисертацията е конкретна. Тя маркира добросъвестно основните теоретично и практико-приложни приноси постановки на автора в труда. Приемам основните приноси така, както ги е формулирала докторант К. Рахимбаева.

Не установих плагиатстване и приемам, че дисертационният труд, както и научно-приложните приноси в него са лично дело на докторанта.

Авторефератът представя същностните моменти на дисертационния труд. Той е разработен на високо ниво и много добре отразява цялостното съдържание на дисертационния труд, неговите качества и приложна стойност. **Осъществени са всички изисквания на Закона за научните степени и звания.**

3. ОЦЕНКА НА НАУЧНИТЕ РЕЗУЛТАТИ И ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Представеният за защита дисертационен труд е удачно структуриран с много добър език, стил и логика на изложението. В него с логическа последователност се изследват същностни, методически, управленски, икономически и административно-организационни аспекти на разглежданата тематика.

За задълбоченото и изчерпателно изясняване на избраната тема много спомага стройният план на изследването, който следва логическата последователност на цел, задачи, ограничения, допускания, предмет, подход и методи на изследване. Положително трябва да се оценят изследователската и практико-приложните цели с конкретизираните научно-изследователски задачи на изследването.

Най-напред и преди конкретната оценка е необходимо и полезно да се изтъкнат няколко общи характеристики на дисертационния труд:

* **първо** – той е посветен на една много актуална и особено полезна за наукознанието и практиката тема. Дисертант К. Рахимбаева много точно и обосновано посочва обективните причини, които правят темата толкова съвременна и значима, както и нейната степен на разработеност след коренните

промени в глобален и национален мащаб. Тези няколко най-обща съображения определят тематиката на дисертационния труд като много важна и актуална, полезна за днешния и перспективна за утрешния ден;

* **второ** – изследването на актуалните и процедурни аспекти в разглежданата проблематика е научно обосновано, извеждат се и аргументират интересни и оригинални тези;

* **трето** – много добро е познаването на предметната област, която е в рамките на научната специалност. Към обема на дисертацията от 174 страници основен текст трябва да се добавят много перфектни и впечатляващи фигури, 13 таблици, графики, три приложения. Използваната богата литература включва 144 източници на български, руски и английски език, и от интернет-сайтове.

Всички тези помощни, справочни, информационно-аналитични материали и документи са много добре използвани при обосновка тезите на авторката в представения дисертационен труд. Избраният начин на цитиране следва един от утвърдените в науката подходи, а събраната емпирична информация е обработена професионално, достъпно и разбираемо, като красиво и нагледно е представена. Рядко се предлага дисертационен труд с толкова много фактология, методика на изследване и изчисления, за да се стигне до точни и безспорни резултати, мотивиращи и ефективни решения и действия, когато основно става дума за знания и опит. Чудесни, точни и впечатляващи са използваните фигури в текста.

Всичко това говори, че докторант К. Рахимбаева добре познава предметната област и може да има приноси за нейното развитие. Тя притежава много богата и научна осведоменост относно направените до сега изследвания и съответните публикации в дисертационната материя. Познава, цитира, анализира, оценява позициите на наши и чуждестранни автори, което прави с уважение и научна добросъвестност. Извежда и включва в своите разсъждения и обобщения, идеи и разбирания на други изследователи без да напуска или принизява спецификата на своята изследователска цел и задачи.

* **четвърто** – методиката и методологията на изследването са правилни и много добри, теоретичните обобщения се правят на основата на проведените проучвания и апробации, които подробно се описват и оценяват. Приложен е и критичен анализ на събраната фактологическа информация и конкретни резултати от направения мултикритериален анализ;

* **пето** – дисертацията има сериозна практико-приложна стойност, особено с разработките в двете глави. Трудът е самостоятелно научно-приложно изследване, а докторантката е направила три сериозни научни публикации по темата.

Като цяло разработката се характеризира с логичност на изложението и относителна задълбоченост на направените изследвания и изводите от тях. Успешен е опитът на дисертантката за решаване на поставените в увода точна цел и седем задачи. Затова може да се твърди, че целите на дисертационното изследване са постигнати, което той много убедително доказва в заключението. Заявената основна изследователска теза е доказана с извършените конкретни теоретични и приложни изследвания. Така дисертационният труд има не само теоретична, но и много полезна практико-приложна насоченост. Резултатите от него се съпровождат с авторови идеи, мнения и предложения направени на базата на обобщените изводи и заключения към всяка глава. Могат да се посочат в рецензията също много „суперлативи“ за качествата на перфектната дисертация.

Получените научни резултати в дисертационния труд ми дават сериозни основания да подкрепя посочените от кандидата претенции за приноси, които определям основно като три с теоретичен характер и две практико-приложни. Приемам напълно тяхното формулиране и подреждане в дисертацията и автореферата. Специално искам да подчертая, че напълно приемам и формулираните самостоятелни определения на посочените понятия и базови дефиниции.

С всичко изложено до тук искам да подчертая, че са спазени и осъществени изискванията на ЗНСЗ.

Допуснати са и някои незначителни слабости и грешки в текстуалното съдържание и най-вече в концептуалната рамка, които няма да поставя в рецензията. Тези само маркирани с препоръчителен тон критични бележки не обезценяват получените в дисертационния труд резултати. Те не накърняват общото положително впечатление от работата на К. Рахимбаева, не променят актуалността на темата и на методологическите и научно-приложни приноси, като определено смятам, че са обясними и лесно преодолими от един добър изследовател.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Предложената за рецензиране дисертация на Кирмизи Ерлановна Рахимбаева е задълбочен, завършен научен труд със значителни научни и научно-приложни приноси и в пълно съответствие с изискванията за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по Закона за развитие на академичния състав на Република България. Дисертационният труд показва, че **кандидатката притежава задълбочени теоретични знания и способности за самостоятелни научни изследвания.**

Като отчитам качествата на дисертационния труд и постигнатите в него резултати, давам положителна оценка и предлагам специализираното научно жури да даде на Кирымзи Ерлановна Ракимбаева образователната и **научна степен „Доктор” по професионално направление 3.7 „Администрация и управление”**.

Гр. Варна, 13.10.2016 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

(проф. д-р Иван Величков)